U-jatkokirje ehdotuksesta asetukseksi lentomatkustajan oikeuksista – Finnairin lausunto

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle 22.5.2025

Finnair kiittää mahdollisuudesta lausua lentomatkustajien oikeuksista koskevasta perusmuistiosta. Komission ehdotuksesta uudistaa matkustajien oikeuksia koskevaa asetusta on jo 12 vuotta. Finnair yhtyy valtioneuvoston näkemykseen, että asetuksen uudistaminen olisi tarpeen saattaa jo loppuun sitä koskevien tulkintaongelmien kuormittaessa runsaasti niin lentoyhtiöitä, matkustajia kuin riidanratkaisuelimiä.

Finnair pitää tarpeellisena tarkastella uudelleen myös matkustajaoikeussääntelyä osana EU:ssa meneillään olevaa sääntelyn keventämistä eurooppalaisen teollisuuden ja elinkeinoelämän kilpailukyvyn säilyttämiseksi. Finnair yhtyy valtioneuvoston näkemykseen, että uudistus on tarpeen tehdä siten, että matkustajan oikeuksien ja lentoyhtiöiden taloudellisen taakan välillä säilyy riittävä tasapaino.

Eurooppalaisten lentoyhtiöiden edunvalvontajärjestön hiljattain tilaama selvitys lentoyhtiöiden sääntelystä johtuvista kuluista on pysäyttävää luettavaa. Eurooppalaisille lentoyhtiöille aiheutui vuonna 2024 sääntelyyn perustuvia kuluja yhteensä 15,5 miljardia euroa. Suurimmat kuluerät koostuvat matkustajaoikeuksia koskevista velvoitteista, lentoliikenteen päästökaupasta ja jäsenmaiden kansallisista veroista. Vuodesta 2014 kulut ovat kasvaneet 10 % vuosivauhtia samalla kun matkustajamäärät ovat kasvaneet 4 %. Kulujen ennustetaan kasvavan voimakkaasti vuoteen 2030 erityisesti edelleen kasvavista ympäristövelvoitteista kun taas matkustajamäärän kasvun ennustetaan olemaan vähäistä. Perusmuistiossa todetun mukaan matkustajaoikeuksien velvoitteita koskeva kustannus jokaista matkustajaa kohden oli vuonna 2020 tehdyn selvityksen mukaan n. 4,40 euroa. Globaalisti IATA on arvioinut lippukohtaisen tulon olevan noin 5-6 euroa. Ohuiden katteiden toimialalla kustannus on huomattava.

Finnair pitää tervetulleena valtioneuvoston lähtökohtaisesti positiivista suhtautumista puheenjohtajamaa Puolan esittämiin kompromissiehdotuksiin. Finnairin haluaa kiinnittää huomiota seuraaviin perusmuistiossakin esille tuotuihin osa-alueisiin, jotka Finnairin arvion mukaan toisivat tarpeellista ja konkreettista muutosta nykytilaan:

Soveltamisala ja liityntälennot

Finnair tukee puheenjohtajamaan ehdotusta, jonka mukaan sääntely ulottuisi yksittäisiin lentoihin, jotka lähtevät EU:sta tai saapuvat EU:hun. Näin säilytettäisiin kytkös EU:n maantieteelliseen alueeseen ja sitä myöten EU:n lainsäädäntötoimivaltaan. Finnair pitää varsin kyseenalaisena vaihtoehtoa, jonka mukaan EU:n sääntely ulottuisi myös liityntälentoihin, jotka toteutetaan täysin EU:n ulkopuolella muun kuin EU-yhtiön toimesta. Se, että lentoyhtiöt ovat vuosikymmenten aikana tehneet kaupallista yhteistyötä matkustajakokemuksen parantamiseksi EU:n ulkopuolelle suuntautuvien matkaketjujen osalta, ei voi merkitä sitä, että EU:n toimivalta ulottuisi sitä myöten täysin EU:n ulkopuolella tapahtuvaan lentotoimintaan. Soveltamisalan rajaaminen toisi myös tasapuolisuutta lentoyhtiöiden kilpailuedellytyksiin. Rajaaminen ei kuitenkaan tarkoittaisi sitä, etteikö matkaketjun myynyt lentoyhtiöt pyrkisi edelleenkin huolehtimaan matkustajaa lopulliseen kohteeseen häiriötilanteessa. Neuvoston elimissä käydyissä neuvotteluissa tekstiin on tuotu elementtejä, jotka jatkolentotilanteessa hämärtää rajanvetoa.

Vakiokorvaukset ja poikkeukselliset olosuhteet

Finnair yhtyy perusmuistiossa esitettyyn näkemykseen, että asetuksen sisältävät ja ehdotetut korvaukset ovat verrattain korkeat, eivätkö ne välttämättä ole oikeassa suhteessa lipun hintaan, kuten muita liikennemuotoja

koskevissa vastaavissa asetuksissa. Finnair tukee puheenjohtajamaan ehdotusta, jonka mukaan vakiokorvaukseen oikeuttavien tuntimääriä karsitaan ja korotetaan. Tuntikohtaisten kynnysarvojen nostaminen antaisi realistisemmat mahdollisuudet häiriötilanteen korjaavien toimien toteuttamiseksi. Se myös kannustaisi lentoyhtiötä ponnistelemaan korvaavan lentokoneen hankkimiseksi sen sijaan, että se peruisi lennon kokonaan ja pyrkisi uudelleenreitittämään matkustajan mahdollisesti useamman välilaskun kautta ja huomattavin viivästyksin. Perusmuistioissa esille tuodun tavoin Finnair arvioi, että muutoksella korvausta koskevien riitojen määrä vähentyisi.

Neuvoston elimissä käydyissä neuvotteluissa on sittemmin tuotu tekstiin ehdotettujen kynnysarvojen lisäarvoa vesittäviä elementtejä. Vaikka vakiokorvauksia koskevat kynnysarvot ovat edelleen puheenjohtajan esittämällä tasolla (viisi ja yhdeksän tuntia), lentoyhtiön tulisi kuitenkin jo kolmen tunnin viivästyksen kohdalla tarjota matkustajalle vaihtoehtoa lentolipun hinnan palauttamiseksi tai uudelleen reititykseksi. Tämä vähentäisi lentoyhtiön halukkuutta pyrkiä toteuttamaan suora lento viiden tunnin määräajassa. Alkuperäisen suoran lennon toteuttaminen (vaikkakin viivästyneenä) voi osoittautua kustannuksiltaan kannattamattomaksi, jos matkustajia on jo pitänyt uudelleen reitittää tai palauttaa heille lentolipun hinta. Ehdotetut vesitykset voivat johtaa siihen, että lentoyhtiö katsoo kuitenkin paremmaksi peruuttaa koko lento. Finnair pitää tärkeänä, että valtioneuvosto pyrkisi aktiivisesti neuvotteluissa vaikuttamaan siihen, että puheenjohtajamaan alkuperäistä hyvää tarkoitusta vakiokorvaukseen oikeuttavien tuntimäärien nostamisesta ei vesitettäisi.

Finnair tukee puheenjohtajamaan ehdotusta poikkeuksellisia olosuhteita koskevan listan selkeyttämistä ja vahvistamista. Finnair pitää varsin tervetulleena pyrkimystä vapauttaa lentoyhtiö korvausvastuussa tilanteesta, jossa sillä ei ole ollut mitään kuviteltavissa olevia mahdollisuuksia ehkäistä häiriötilanne tai häiriö on kolmannen osapuolen aiheuttamana. Finnair on vakuuttunut, että myös nämä muutokset vähentävät korvauksia koskevien riitojen määrää.

Kynnysarvon nostamisen vastapainoksi puheenjohtajamaa esittää euromääräisten korvausten hienoista nostamista sekä häiriötilanteessa annettavan avun ja huolenpidon selkeyttämistä ja vahvistamista.

Lisätietoja: Anna Sotaniemi, yhteiskuntasuhdepäällikkö, anna.sotaniemi@finnair.com, 040-661 0903